До Научното жури

С Т А Н О В И Щ Е

от проф.д-р Венцислав П.Стоянов
за дисертацията на Калоян Руменов Монев
на тема "Отговорност за вреди ,причинени чрез използване
на компютърни системи и глобалните мрежи"
за получаване на образователната и научна степен "доктор"

Уважаеми членове на научното жури,

Дисертационният труд на докторанта Калоян Монев е в размер на 199 страници, заедно с приложенията. Посветен е на един сравнително нов проблем в гражданското право – отговорност за вреди, причинени при използване на компютърни системи и глобални мрежи. Поначало отговорността за вреди е добре познат институт на цивилистиката още от римското право. Новото , което е обект на дисертацията е отговорността за тези вреди, които настъпват при използване на съвременните технически средства. В този смисъл научният труд отговаря на нуждите на нашето време и представлява новост в правната книжнина. Необходимостта от подобно изследване е очевидна и с оглед на това избраната тема е напълно удачна.

Дисертацията се състои от увод, четири глави и заключение. Добавени са и две приложения – едното от фигури и диаграми, а другото се отнася да защита на потребителите при сключване на сделки в Интернет. Използван е значителен научен апарат от 57 заглавия на кирилица и 21 на латиница.

Глава първа е посветена на същността за отговорността за вреди, както и на нейната специфика в електронна среда. Това е един логичен подход на изложението, защото без да се изясни родовото понятие за отговорност за вреди не може да се говори за видовото – отговорност за вреда в електронна среда. Трябва да се посочи,че авторът не се впуска в детайли при анализа на общата отговорност за вреди, а насочва вниманието към значими произведения в правната литература. Основната цел на тази част от дисертацията е да очертае общата характеристика на отговорността за вреди, за да може да се открои спецификата при компютърните системи и Интернет. Обърнато е и сериозно внимание на хармонизирането на българското законодателство с европейското, както и на съдебната практика. При анализа на спецификата на отговорността за вреди в електронна среда се дефинира компютърният деликт, както и понятията за компютърна система, компютърни данни и кампютърна мрежа. Тези понятия, както и анализа на възникването на гражданска отговорност в електронна среда могат да се приемат за приносни моменти в дисертацията. Авторът обръща внимание, че деянието е най-специфичния момент при компютърните деликти. То се извършва само и единствено в електронна среда.Освен това компютърният деликт се отличава с трансграничност.

В глава втора са разгледани различните хипотези на компютърен деликт. Те са обособени в няколо групи , като въз основа на тях са очернати и различните видове отговорност за вреди при всеки деликт. Те се свеждат до отговорност за вреди, причинени от неправомерен достъп до компютърни информационни системи и мрежи и последваща манипулация с данните в тях; отговорност за вреди причинени чрез компютърни измами; отговорност за вреди,причинени от множество непоискани търговски съобщения; нарушаване правата на интелектуална собственост в Интернет като форма на компютърен деликт. Като отделен абзац е разгледана гражданската отговорност за вреди при компютърно пиратство. Особено внимание се отделя на вредите причинени от изпращане на непоискани търговски съобщения (СПАМ) което е често явление в практиката на мобилните оператори.

Глава трета е посветена на правната регламентация и отговорност на Интернет-доставчиците. В началото е разгледана общатата регламентация на Интернет-доставчиците. Направена е съпоставка между доставчик и получател на услуги. Особено място в тези взаимоотношения заема доставчикът на съдържание. Авторът го определя като физическо или юридическо лице, което най-често срещу заплащане доставя достъп до глобалната мрежа, мрежови ресурси и други технически средства. В тази глава са разгледани и хипотезите на гражданска отговорност в отношенията между потребителите и Интернет-доставчиците. Отделя се място и на законовите ограничения и специфичните основания за освобождаване от гражданска отговорност на доставчиците като се посочват и конкретни хипотези за освобождаване от отговорност. В същата глава са направени и някои предложения de lege ferenda.

В глава четвърта се разглеждат особеностите при доказване на фактическия състав на компютърния деликт. Като основно средства за обективиране на елементите на компютърния деликт са посочени електронните доказателства. Изяснява се понятието електронен документ, както и електронен подпис и квалифициран електронен подпис. Според автора електронен документ е електронно волеизявление на правен субект, записано върху магнитен, оптичен или друг цифров носител, който дава възможност то да бъде възпроизвеждано. И именно съдържанието на електронния документ може да послужи като доказателство в съда. Прякото използване на електронните документи като доказателство е допустимо по силата на разпоредбата на чл.184 ГПК. Начинът за установяване истинноста на електронния подпис е назначаването на компютърна съдебна експертиза. Задачите, които се поставят пред нея са да се анализира състоянието на компютърната информационна система, да се изследва наличния хардуер и софтуер, да се анализират конкретни файлове,мрежовата архитектура и други действия.

Дисертацията завършва със заключение,в което се обобщават направените изследвания и се правят предложения за промени в материалното право.

Дисертацията съдържа редица приносни моменти, като с особено значение са дадените определени за ключови понятия в материята. Това са компютърната система, компютърният деликт, СПАМ, електронният документ, електронният подпис и др. Като първо значително изследване на отговорността за вреди в електронна среда в нашата правна книжнина съчинението може да се гордее с тези достойнства.

Към труда могат да се отправят и някои бележки. Няма да се спирам конкретно, защото слабостите са продиктувани очевидно факта, че това първо значително съчинение по въпроса, но все пак заключението е твърде кратко по обем и не съответства на останалите части от дисертацията.

В заключение може да се каже, че дисертационният труд “ Отговорност за вреди, причинени чрез използване на компютърни системи и глобални мрежи” напълно отговаря на изискванията на Закона за развитието на академичния състав за присъждане на образователната и научна степен “доктор”. Ето защо аз смятам, че Научното жури има всички основания да даде на дисертанта Калоян Руменов Монев образователната и научна степен “доктор”.

С уважение:

проф.д-р В.Стоянов